

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครปฐม เขต 1
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER
THE JURISDICTION OF NAKHON PATHOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 1

พิชญ์สินี จิตต์ว่องไว / PITSINEE JITWONGWAI¹
จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย / JITTIRAT SAENGLOETUTHAI²
ธีรภูธ ธาดาดันติโชค / THEERAWOOT THADATONTICHOK³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัดและทำเลที่ตั้ง และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 317 คน และผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 20 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนและการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งภาพรวมและรายด้าน
2. ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่มีเพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด และทำเลที่ตั้งของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่รายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

³ อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ที่ช่วยส่งเสริมให้สิ่งแวดล้อมมีความเพียงพอและเหมาะสมกับสถานศึกษา สร้างบรรยากาศทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อม การประถมศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study implementation level of environmental management in educational institutions; 2) compare environmental management in educational institutions as classified by personal factors, school size, and location; and 3) study the development guidelines on environmental management in educational institutions. The research samples were school administrators and teachers of educational institutions under the Jurisdiction of Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1, consisting of 317 respondents and 20 interviewers, derived by proportional stratified random sampling and purposive sampling. The research instruments were a questionnaire and an interview form constructed by the researcher. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one way analysis of variance and content analysis.

The findings of this research were as follows:

1. Environmental management in educational institutions was at a highest level in both overall and specific aspects.

2. There was no significant difference in opinion of environmental management among administrators and teachers with differences in sex, age, position and work experience, both overall and specific aspects. Additionally, there was no significant difference in opinion of environmental management between those who differed in educational background, school size, and school location in overall aspect. When considering each aspect, there were significant differences at .05 level.

3. Administrators and teachers should participate in environmental management planning and concerned with important factors of environmental management that encouraged sufficiently and appropriately school environment. In addition, they

should create a school climate for enhancing performance of administrators, teachers, student, parent and community.

Keywords: management, environment, primary education

บทนำ

สิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งกำเนิดปัจจัยซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นการใช้สิ่งแวดล้อมที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นในสังคม ดังที่ สำเริง วงษ์เจริญ (2549: 1) ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์และสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมามนุษย์ใช้สติปัญญาและความสามารถในการที่จะใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับชีวิต เนื่องจากการนำสิ่งแวดล้อมมาใช้โดยไม่รู้ ไม่เข้าใจ ไม่อนุรักษ์ ประกอบกับการเพิ่มจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว ทำให้ความต้องการใช้ทรัพยากรมีมากขึ้น จึงทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ความเสื่อมโทรมความสกปรก มลภาวะต่าง ๆ กลายเป็นปัญหาใหญ่ที่นับวันจะเพิ่มทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ในระดับประเทศมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม นำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างมาก จนทำให้ขาดความสมดุลทางธรรมชาติ ทำให้เกิดสภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นพิษต่าง ๆ ขึ้น เช่น อากาศเสีย น้ำเสีย ป่าไม้ลดน้อยลง เป็นต้น เป็นที่ยอมรับกันว่า “มนุษย์” เป็นตัวการอันสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเป็นพิษดังกล่าว จนส่งผลให้สิ่งแวดล้อมไม่สามารถปรับตัวได้ทัน จึงทำให้เกิดการเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ ตามมา มนุษย์เป็นตัวการสำคัญที่สุดในการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปัญหาเหล่านี้นับวันจะทวีมากขึ้น หากไม่ร่วมมือกันและแก้ไข วิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ประชาชนทุกคนตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการอนุรักษ์และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมคือ การให้การศึกษา โดยเริ่มจากเด็กในวัยเรียนจนถึงประชาชนทั่วไป

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู-อาจารย์ นักเรียนและบุคคลในชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของนักเรียนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 23 (2) ระบุว่า ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน และมาตรา 24 (5) ระบุว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ

เรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และ มาตรา 24 (6) ที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2554: 9-10)

จากข้อมูล ดังกล่าวมานั้นจะเห็นว่าการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายนั้น การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาไว้ในทิศทางการจัดการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อมและสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2554: 60-65) ได้กำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก กลุ่มตัวอย่างพื้นฐาน ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา ข้อที่ 3 บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา คือ สถานศึกษามีความสะอาด ถูกสุขลักษณะและสวยงาม ประกอบด้วย 1) สะอาด คือ ไม่รก มีระเบียบ รักร้าง่าย ใช้สะดวก 2) สุขลักษณะ คือ สะอาด ปลอดภัย ไร้มลภาวะ สุขกายสบายใจ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3) สวยงาม คือ มีการจัดแต่งอาคาร สภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับพื้นที่แวดล้อม ไม่สิ้นเปลือง และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ข้อมูลดังกล่าวจึงสอดคล้องกับมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน ที่กำหนดใน มาตรฐาน ที่ 11 ไว้ว่า สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ โดยสถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก พอเพียง ใช้การได้ดีนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและหรือเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด อาคารเรียน อาคารประกอบ แหล่งเรียนรู้ การบริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน ทั้งนี้ในตัวบ่งชี้ 11.1 ระบุว่า ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนมั่นคง สะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวก พอเพียง อยู่ในสภาพใช้การได้ดี สภาพแวดล้อมร่มรื่น และมีแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554: 112)

จากการศึกษางานวิจัยของสมฤทัย รอดพูนพงศ์ (2553: 7-8) เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมท่าแคลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา มี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 2) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านกลุ่มเพื่อน 4) ด้านการบริหาร ดังนั้น สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และสุภณา บุญธรรม (2551: 102-109) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ในภาพรวม พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

มีปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมระหว่างกลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มครูสถานภาพส่วนบุคคล และขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาที่มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนที่มั่นคงและสะอาด มีแหล่งเรียนรู้เพียงพอทำให้นักเรียนดำเนินชีวิตอยู่ในสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข ปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะส่งผลถึงความสำเร็จในการเรียนด้วย การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการบริหารงานภายในสถานศึกษา ผลการประเมินที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กันจะทำให้เกิดการพัฒนาดังกล่าวอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยคาดหวังว่าผลจากการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ ผู้บริหาร ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม สามารถนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริม พัฒนาและแก้ปัญหา การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

คำจำกัดความเชิงปฏิบัติการ

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง การกำหนดกระบวนการวางแผนส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ ควบคุม กำกับ ติดตาม แก้ไข และปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม ให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ

สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่หรือเกิดขึ้นภายในสถานศึกษา ที่แสดงถึงลักษณะทางรูปร่างและโครงสร้างทั้งที่เป็นวัตถุ สิ่งของ ตัวบุคคล วิธีการ หรือกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อหรือมีอิทธิพลต่อครูนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด และทำเลที่ตั้ง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ที่มีสถานภาพส่วนบุคคล ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด และทำเลที่ตั้งต่างกัน มีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,761 คน จำแนกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก 51 โรงเรียน ขนาดกลาง 60 โรงเรียน และขนาดใหญ่ 16 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 127 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ให้ข้อมูลที่ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา จำนวน 317 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607-610 อ้างถึงใน สุวิมล ตีรกาพันธ์, 2551: 179) และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนเพื่อให้กระจายไปตามขนาดของสถานศึกษาทั้ง 3 ขนาด ส่วนกลุ่มที่ 2 เป็นผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา จากสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน จำนวน 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 337 คน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของสถานศึกษา	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ให้ข้อมูล กลุ่ม 1		ผู้ให้ข้อมูล กลุ่ม 2	
			ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู
ขนาดเล็ก (51 โรงเรียน)	51	246	9	44	2	2
ขนาดกลาง (60 โรงเรียน)	60	872	10	157	5	5
ขนาดใหญ่ (16 โรงเรียน)	16	516	3	93	3	3
รวม (127 โรงเรียน)	127	1,634	23	294	10	10
รวมทั้งสิ้น		1,761		317		20

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มี 2 ชุด คือ แบบสอบถามความคิดเห็น และแบบสัมภาษณ์

ชุดที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อความเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด และทำเลที่ตั้ง โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (checklist) จำนวน 55 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ซึ่งประกอบด้วยข้อความจำแนกตามตัวแปรการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 2) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านกลุ่มเพื่อน และ 4) ด้านการบริหาร จำนวน 55 ข้อ โดยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม เป็น 5 ระดับ ซึ่งตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง (reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.94 แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง วันที่ 24 มกราคม ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2557

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview test) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 4 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ดำเนินการคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยค่าสถิติดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

2) การวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1981: 182 อ้างถึงใน ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543: 137)

3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด และทำเลที่ตั้ง โดยในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศ ตำแหน่งหน้าที่ และทำเลที่ตั้ง ใช้การทดสอบที (t-test) และในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและข้อมูลมีการกระจายตัวน้อยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสูงสุด คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านการบริหาร ด้านกลุ่มเพื่อน และด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูในสถานศึกษา โดยภาพรวม

(n=317)

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม	4.52	0.43	มากที่สุด	4
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.60	0.40	มากที่สุด	1
ด้านกลุ่มเพื่อน	4.54	0.49	มากที่สุด	3
ด้านการบริหาร	4.54	0.43	มากที่สุด	2
รวม	4.55	0.44	มากที่สุด	

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด และทำเลที่ตั้ง พบว่า

2.1 ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่เป็นเพศชายและที่เป็นเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา จำแนกตามเพศ

(n = 317)

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษา	ชาย (n=119)		หญิง (n=198)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม	4.52	0.44	4.52	0.42	0.09
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.63	0.41	4.58	0.39	1.24
ด้านกลุ่มเพื่อน	4.59	0.46	4.50	0.50	1.63
ด้านการบริหาร	4.57	0.43	4.52	0.42	1.17
รวม	4.58	0.38	4.53	0.36	1.23

2.2 ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันดังปรากฏในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาจำแนกตามอายุ

(n = 317)

การบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	Ms	F
ด้านอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.67	0.22	
	ภายในกลุ่ม	313	57.30	0.18	1.21
	รวม	316	57.96		
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.66	0.22	
	ภายในกลุ่ม	313	49.84	0.16	1.39
	รวม	316	50.51		
ด้านกลุ่มเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.25	0.08	
	ภายในกลุ่ม	313	74.24	0.24	0.35
	รวม	316	74.49		
ด้านการบริหาร	ระหว่างกลุ่ม	3	0.75	0.25	
	ภายในกลุ่ม	313	56.72	0.18	1.38
	รวม	316	57.47		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.29	0.19	
	ภายในกลุ่ม	313	43.25	0.14	0.69
	รวม	316	43.54		

2.3 ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และด้านการบริหาร ส่วนอีก 2 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านกลุ่มเพื่อน พบว่าไม่แตกต่างกัน ดังปรากฏในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาจำแนกตามวุฒิการศึกษา

(n = 317)

การบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	Ms	F
ด้านอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.02	1.01	5.68*
	ภายในกลุ่ม	314	55.94	0.18	
	รวม	316	57.96		
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.20	0.10	0.61
	ภายในกลุ่ม	314	50.31	0.16	
	รวม	316	50.51		
ด้านกลุ่มเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.10	0.05	0.21
	ภายในกลุ่ม	314	74.39	0.24	
	รวม	316	74.49		
ด้านการบริหาร	ระหว่างกลุ่ม	2	1.25	0.62	3.49*
	ภายในกลุ่ม	314	56.22	0.18	
	รวม	316	57.47		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.54	0.27	1.96
	ภายในกลุ่ม	314	43.00	0.14	
	รวม	316	43.54		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและที่เป็นครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ดังปรากฏในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

(n = 317)

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=23)		ครูผู้สอน (n=294)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม	4.54	0.50	4.52	0.42	0.14
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.54	0.52	4.60	0.39	0.62
ด้านกลุ่มเพื่อน	4.45	0.67	4.54	0.47	0.91
ด้านการบริหาร	4.48	0.58	4.54	0.41	0.53
รวม	4.50	0.53	4.55	0.36	0.48

2.5 ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ดังปรากฏในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

(n = 317)

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	Ms	F
ด้านอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.96	0.48	2.64
	ภายในกลุ่ม	314	57.00	0.18	
	รวม	316	57.96		
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.37	0.19	1.02
	ภายในกลุ่ม	314	57.10	0.18	
	รวม	316	57.47		
ด้านกลุ่มเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.53	0.27	1.95
	ภายในกลุ่ม	314	43.00	0.14	
	รวม	316	43.54		
ด้านการบริหาร	ระหว่างกลุ่ม	2	0.67	0.33	2.11
	ภายในกลุ่ม	314	49.84	0.16	
	รวม	316	50.51		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.46	0.23	0.97
	ภายในกลุ่ม	314	74.04	0.24	
	รวม	316	74.49		

2.6 ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการบริหาร ส่วนอีกด้าน คือ ด้านกลุ่มเพื่อนพบว่าไม่แตกต่างกันดังปรากฏในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา จำแนก ตามขนาดของสถานศึกษา

(n=317)

การบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	Ms	F
ด้านอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	2	6.11	3.05	18.5*
	ภายในกลุ่ม	314	51.85	0.17	
	รวม	316	57.96		
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.65	0.82	5.30*
	ภายในกลุ่ม	314	48.86	0.16	
	รวม	316	50.51		
ด้านกลุ่มเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.85	0.43	1.81
	ภายในกลุ่ม	314	73.64	0.24	
	รวม	316	74.49		
ด้านการบริหาร	ระหว่างกลุ่ม	2	2.27	1.14	6.46*
	ภายในกลุ่ม	314	55.20	0.18	
	รวม	316	57.47		

2.7 ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่มีทำเลที่ตั้งของสถานศึกษาอยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม โดยพบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่มีทำเลที่ตั้งของสถานศึกษาอยู่นอกเขตเทศบาล มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 มากกว่าผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่มีทำเลที่ตั้งของสถานศึกษาอยู่ในเขตเทศบาล ดังปรากฏในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาจำแนกตามทำเลที่ตั้งของสถานศึกษา

(n = 317)

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา	ในเขตเทศบาล (n=109)		นอกเขตเทศบาล (n=208)		t
		S.D.		S.D.	
ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม	4.44	0.44	4.57	0.42	2.50*
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.60	0.34	4.60	0.43	0.18
ด้านกลุ่มเพื่อน	4.51	0.54	4.55	0.46	0.74
ด้านการบริหาร	4.52	0.41	4.55	0.44	0.61
รวม	4.52	0.33	4.57	0.39	1.14

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม พบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาร่วมกัน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญ ที่จะช่วยให้สถานศึกษา มีความปลอดภัย เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสะอาด สวยงาม ร่มรื่น มีที่พักผ่อนหย่อนใจอย่างเพียงพอต่อความต้องการ และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ซึ่งเป็นสถานที่ให้ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะต้องได้รับการจัดเตรียมไว้เป็นอย่างดี

3.2 ด้านการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน พบว่าสถานศึกษาควรวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรและกิจกรรมที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในหลาย ๆ ด้านตามความถนัดหรือความสนใจ โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายมีความเหมาะสมด้านเนื้อหาความรู้ กระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ มีการจัดหาสื่อที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน มีการวัดผลประเมินผลอย่างเป็นระบบตรวจสอบได้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้อต่อกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน

3.3 ด้านการพัฒนากลุ่มเพื่อน พบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ส่วนร่วมในการทำงาน จัดกิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจให้ทุกคนเสมอภาคกัน เพื่อส่งเสริมความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะภายในสถานศึกษาให้บุคลากร

ในสถานศึกษามีความรัก ความสามัคคี การให้เกียรติกัน การทำงานร่วมกันและรู้จักการให้อภัย ในสิ่งที่ผิดพลาดที่เกิดจากการทำงาน ให้ทุกคนตระหนักถึงความรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ ลุล่วงเป็นอย่างดีและทำงานอย่างมีสติ

3.4 ด้านการพัฒนาการบริหาร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรบริหารจัดการและ ดำเนินการให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ สำเร็จด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้ทำงานร่วมกัน จัดกิจกรรมและส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษา มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตรต่อกัน เห็นความสำคัญของกัน และกัน มีการยกย่องชมเชย ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และ ความก้าวหน้า สร้างบรรยากาศทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 มีข้อค้นพบที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูใน สถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครูที่อยู่ในสถานศึกษา ให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะปัจจุบัน สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาที่มีอาคารเรียน ห้องเรียนเพียงพอ มั่นคง และสะอาด มีแหล่งเรียนรู้เพียงพอทำให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสถานศึกษาได้ อย่างมีความสุขปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี สถานศึกษามีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อ การจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมถทัย รอดพูนพงศ์ (2553: 75) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนมัธยมท่าแคดอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ความพึงพอใจของ นักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมท่าแคดอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียน การสอน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน และด้านการบริหารอยู่ในระดับมากตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัย ของสำเร็จ วงษ์เจริญ (2549: 66-67) ได้ศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารกิจกรรมการเรียน

การสอน ด้านการบริหารกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการบริหารกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์อยู่ในระดับมากตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐธยาน์ พลศรีเมือง (2550: 49-50) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และข้อเสนอแนะในการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา ตำบลเวียงเชียง ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า ภาพรวมของสภาพการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โรงเรียนในศูนย์เครือข่าย การศึกษาตำบลเวียงเชียงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด และทำเลที่ตั้ง พบว่า

2.1 ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่มีสถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาทั้งเพศชาย เพศหญิง ที่มีอายุ ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความสามารถเท่าเทียมกัน ในเรื่องของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนพดล กาญจนกุล (2546: 63) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การดำเนินงานการจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ และอายุต่างกัมนั้น โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมนึก สุระกุล (2549: 63) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน พบว่า มี 3 คู่ คือ ผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี กับผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท ผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี กับผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก และผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท กับผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สูงกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอก

2.3 ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่สังกัดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกัน พบว่า ผู้บริหารและครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก กับผู้บริหารและครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง ผู้บริหารและครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก กับผู้บริหารและครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ และผู้บริหารและครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง กับผู้บริหารและครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้บริหารและครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สูงกว่าผู้บริหารและครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลางและใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจเลียว กล้าหาญ (2550: 73-74) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษา ในการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี พบว่า การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาทั้งสามขนาด มีทัศนคติที่เห็นตรงกันว่า การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่บุคลากรทุกฝ่ายต้องร่วมกันดำเนินการ จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยการส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์หลักสูตรในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา กระตุ้นให้ครูจัดการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อ เพื่อสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพชุมชน และท้องถิ่น ในขณะที่การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดทำ แผนปฏิบัติการ/โครงการ/กิจกรรมดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาและมีการนิเทศ/ติดตามประเมินผลการจัดสิ่งแวดล้อมในระหว่างดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมทั้งสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับชุมชนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโอกาสต่าง ๆ เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้ เก็บขยะ สอดคล้องกับงานวิจัยของสำเร็จ วงษ์เจริญ (2549: 66-67) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการบริหารสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

2.4 ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่จำแนกตามทำเลที่ตั้งของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา จะเห็นได้ว่า

3.1 ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม พบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ร่วมกัน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพความต้องการในการสร้างและพัฒนาอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับความต้องการ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญ ที่จะช่วยให้ สถานศึกษา มีความปลอดภัยเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสะอาด สวยงาม ร่มรื่น มีที่พักผ่อน หย่อนใจอย่างเพียงพอต่อความต้องการและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ซึ่งเป็น สถานที่ให้ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของราตรี ฤกษ์วงศ์ (2549: 16-17) ที่ให้แนวปฏิบัติในการบริหารสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ว่า การสร้างอาคารสถานที่ตลอดจนห้องเรียนต้องมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยน่าดู อยู่ในตำแหน่ง หรือบริเวณที่เหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่อการใช้สอย โดยการจัดขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นไปได้ และเหมาะสมกับห้องเรียน วัสดุที่ใช้และความสามารถในการจัดของผู้สอนและผู้เรียนรวมทั้งการจัด สภาพนอกห้องเรียน เช่น สนามกีฬา สภาพอาคารเรียน อาคารประกอบ สวนหย่อม สนามเด็กเล่น สถานที่พักผ่อน ควรจัดให้เป็นระเบียบ สะอาด มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับเพื่อเพิ่มความร่มรื่น สวยงาม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการร่วมมือร่วมใจกันของสมาชิกในโรงเรียน ทั้งด้านความคิดและ แรงงานในการตกแต่งและดูแลรักษา

3.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า สถานศึกษาควรวางแผนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนตามหลักสูตรและกิจกรรมที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในหลาย ๆ ด้าน ตามความถนัดหรือความสนใจ โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายมีความเหมาะสม ด้านเนื้อหาความรู้ กระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ มีการจัดหาสื่อที่ใช้ในกิจกรรมการเรียน การสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน มีการวัดผลประเมินผลอย่างเป็นระบบตรวจสอบได้ เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เอื้อต่อกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของสมฤทัย รอดพูนพงศ์ (2553: 46) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน เป็นส่วน สำคัญที่จะสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน ครู อาจารย์ ผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ อย่างมากในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดี ทั้ง ด้านความรู้ความสามารถ และบุคลิกลักษณะ ทำให้การสอนเกิดประสิทธิผลตามความตั้งใจ สิ่งต่าง ๆ

เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตที่ดีต่อไป

3.3 ด้านกลุ่มเพื่อน พบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ส่วนร่วมในการทำงาน จัดกิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจให้ทุกคนเสมอภาคกัน เพื่อส่งเสริมความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะภายในสถานศึกษา ใ้บุคลากรในสถานศึกษามีความรักความสามัคคี การให้เกียรติกัน การทำงานร่วมกันและรู้จักการให้อภัยในสิ่งที่ผิดพลาดที่เกิดจากการทำงาน ให้ทุกคนตระหนักถึงความรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี และทำงานอย่างมีสติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแอสติน (Astin, 1972: 67 อ้างถึงใน สมฤทัย รอดพูนพงศ์, 2553: 36) ที่กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานเดียวกัน มีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน ความประพฤติ เจตคติ และค่านิยม เพราะเพื่อนร่วมงานสามารถให้กำลังใจในเรื่องทั่ว ๆ ไป และช่วยให้เกิดความคิดหรือประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครูอาจารย์ ถ้ากลุ่มเพื่อนมีบรรยากาศที่เป็นกันเองเข้าอกเข้าใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะถ้าสภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อนดีทำให้เกิดความรักความผูกพัน ความสามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3.4 ด้านการบริหาร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรบริหารจัดการและดำเนินการให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ สำเร็จด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้ทำงานร่วมกัน จัดกิจกรรมและส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตรต่อกัน เห็นความสำคัญซึ่งกันและกัน มีการยกย่องชมเชย ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และความก้าวหน้า สร้างบรรยากาศทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเลิศศักดิ์ คำปลิว (2551: 20) ที่ให้แนวปฏิบัติในการบริหารไว้ว่า การบริหารเป็นการดำเนินการโดยวิธีที่หลากหลายของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ครูได้มีโอกาสใช้ความสามารถของตนเองเต็มที่และสามารถใช้เวลาปฏิบัติหน้าที่ได้มากพอในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงรับทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจถึงความสำคัญของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาอย่างถูกต้องชัดเจน รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อม ผลกระทบในการใช้และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เข้าร่วมคิด ร่วมทำในกิจกรรมโครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

1.2 สถานศึกษาควรมีบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน มีการระบุขอบเขตของงาน เพื่อประสิทธิภาพของงานให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน มีการสนับสนุน ติดตาม เพื่อพัฒนาและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสถานศึกษา

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา มีการอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ โดยเชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญมาเป็นวิทยากรให้คำปรึกษาทั้งผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบ และผู้ร่วมงาน เพื่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือในการประสานงาน

1.4 สถานศึกษาควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง มีการตรวจสอบเพื่อปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน และนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อการวางแผน การดำเนินงานครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ

2.3 ควรมีการศึกษาการวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุป

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาต่างกัน โดยภาพรวม มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ได้ข้อค้นพบว่า ควรส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความก้าวหน้า ให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา เพื่อสร้างบรรยากาศทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- เฉลียว กล้าหาญ. (2550). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา** **ขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ณัฐธยาน์ พลศรีเมือง. (2550). **การบริหารงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โรงเรียนในศูนย์เครือข่าย** **ศึกษา ตำบลเวียงเชียงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4. การศึกษา** **อิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย** **มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.**
- นพดล กาญจนกุล. (2546). **การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการ** **จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2549). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3).** กรุงเทพฯ: **เข้า ออฟเดอรัมมีส.**
- ยุทธิพงษ์ กัยยวรรณ์. (2543). **พื้นฐานการวิจัย.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เลิศศักดิ์ คำปลิว. (2551). **การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก** **สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา** **ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ** **มหาสารคาม.**

- ราตรี ละครวงศ์. (2549). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สกุณา บุญธรรม. (2551). สภาพและปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดลอม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สมนึก สุระกุล. (2549). ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา วิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สมฤทัย รอดพูนพงศ์. (2553). การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดลอม ในโรงเรียนมัธยมท่าแฉลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). กฎหมายว่าด้วยการศึกษา แห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนา กฎหมายการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). คู่มือ การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม พฤศจิกายน 2554). กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ท พลัส.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการ ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธ ศาสนาแห่งชาติ.
- สำเริง วงษ์เจริญ. (2549). การบริหารสิ่งแวดลอมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา วิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2551). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.